

Dvůr Háj, Bzenec – Moravský Písek

9.11.2017

Úvodem

Můj děd František Jan Vůjta se po studiích ještě před první světovou stal hospodářským správcem na majetcích (uherské ?) vrchnosti u moravského Bzence. Byl to začátek jeho kariery. Takto se můj děd, „*roduvěrný Čech*“ dostal na Moravu. Traduje se, že byl okouzlen upřímností a dobráctvím slováckého lidu, pořídil si dokonce kroj a snažil se naučit místnímu dialektu.

O historii těchto vrchnostenských majetků jsem leccos slyšel, asi by se o tom dal napsat poutavý román. To ale není náplní tohoto článku. Po první světové válce a vzniku Republiky Československé došlo k reformám, při kterých přišla šlechta o část svých polností a půda byla přidělována sedlákům. Nakonec zůstaly statky, ke kterým byla přidělena adekvátní výměra polí a tyto tak zvané „*zbytkové statky*“ byly nabídnuty k odkoupení. Kupci byli často příslušní hospodářští správci. Toto byl případ i mého děda, který se přihlásil o statek Dvůr Háj mezi Bzencem a Moravským Pískem.

Jak to bylo dál

Detailní průběh procesu nabytí zbytkového statku by bylo zajímavé zdokumentovat. Moc toho nevím. Víím jen, že to bylo nesmírně složité, že se vynořovala jedna komplikace za druhou, že věc se táhla a že snad úplně vyřízena nebyla nikdy. Od samého začátku zde byl veliký dluh u (Moravské ?) banky, který děd těžce splácel. Je zajímavé, že zde byl zájem Baťových závodů, které se snažily mého děda přimět k tomu, aby jim majetek prodal. Přišla hospodářská krize a nakonec březen 1939, po kterém byla na statek uvalena říšská správa. Válečnými událostmi byl statek velmi poničen, obnova byla náročná, ale než se s ní pořádně začalo, přišlo znárodnění Benešovými dekrety ke 28. říjnu 1945, neboť výměra polí přesahovala 100 ha. Majetek byl ztracen. Pak ještě pár let, přišel únor 1948 – a to bylo zlé, to teď ale nebudeme rozebírat. Každopádně rodina musela hospodářství kvapem opustit. Tím působení rodiny Vůjtovy na Bzenecku končí.

Život v Háji

Z vyprávění převážily historicky idylické. A to výrazně ! Co jsem jen stačil vyslechnout vzpomínek jak mého tatínka a mé babičky, tak hlavně mé tety, tatínkovy starší sestry. Byla tam práce a nemalé starosti, ale to hlavní bylo, že se měli všichni dobře. A to platilo jak pro rodinu hospodáře, tak pro čeledě.

Ano, jak píše - byla tam spousta práce, ale při práci se zpívalo (takže to zas nemohlo být takové utrpení) a pro každého vždy dost jídla a mléka. Hospodářské budovy, hovězí a vepřový dobytek, koně, drůbež, zásoby, ovoce, zahrada, pole a les.

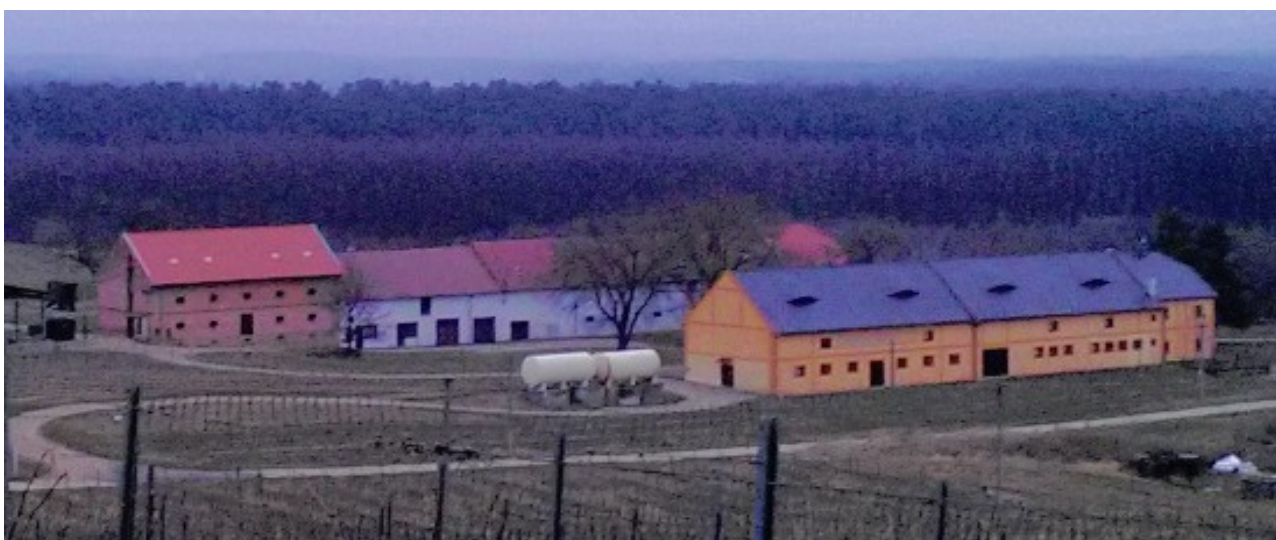
Dvůr Háj se stal i místem, kam zajížděli čeští spisovatelé a spisovatelky té doby, něco maličko se lze dočíst v [tomto článku](#). I širší rodina čas od času své příbuzné přijela navštívit. A patrně právě jedna taková návštěva dala vzniknout fotografiím, na které se teď podíváme.

Fotografie dvoru Háj patrně někdy ze 20-tých let

Dochovalo se několik fotografií pořízených v Háji a okolí. Pro náš projekt hledání míst, odkud bylo fotografováno a jak to z téhož místa vypadá dnes jsou zajímavé dva snímky polí a hospodářských budov. Fotografie jsou to kvalitní a to jak z hlediska technického zpracování, tak z hlediska výtvarné kompozice. Ale dílo profesionálního fotografa, který by byl na takové fotografování objednan to zase není. Asi musel fotografovat někdo z příležitostných hostů, který měl fotoaparát a uměl s ním zacházet. A to tehdy nebyl každý. Já vím, že v rodině fotografoval vzdálený strýc JUDr. Vojtěch Vůjta a vím, že statek nejednou se svou manželkou Malvínou navštívil. Tipuji, že tyto fotografie jsou právě jeho dílem.

Tak se na ty fotografie tehdy a dnes podívejme

Pohled na soubor hospodářských a obytné budovy statku :

Postřehy :

1. Místo, odkud bylo fotografováno nebylo přesně zaujmuto při fotografování letos. To totiž chce pořádnou přípravu, já měl pouze zvětšenou kopii historické fotografie v ruce a ne moc času. Chtělo to jít více doleva a bylo by to přesné. Ale zhruba to máme.

2. Zajímavé je, jak jsem ten bod hledal. Ono by se řeklo, že to je hned, ale kdepak ! Místo, které jsem si tipoval předem to vůbec nebylo. Začalo se mi zdát, že fotografie byla pořízena z pole a nikoli z cesty a to mi nepasovalo na to, že pravděpodobný autor byť tehdy již právník byl selského původu, ten by přece zbůhdarma nechodil po poli. Ale geometrie byla jasná, stále jsem se posouval, až jsem se prakticky přiblížil. A ejhle – zjistil jsem, že stojím na polní cestě ! Tak přece – selský syn se nezapře. Pro úplnost – cesta dnes není používána, vede odnikud nikam, ve 20-tých letech ovšem používána byla.
3. Několik budov a stromů chybí. Ale to, co zůstalo je péčí současného majitele v dobrém technickém stavu, to je nutno ocenit. Chybí i obytná budova, která stála uprostřed, vyniká však exotická dřevina zasazená mým dědečkem, která na historické fotografii ještě vidět být nemůže. Dnes je to obr, je jich tam více, o všechny je dobře pečováno.

Pojďme ke druhé fotografii – pohled od „kolonie“ :

Postřeh :

- Bylo potřeba jíz víc dozadu. To ale nešlo z důvodu vegetace. Jinak úhel pohledu

celkem sedí, rostlinstvo úplně jinak, betonové sloupy a elektrické vedení, rovněž tak stavby vpravo na původním snímku nenajdeme.

Závěrem

Je to zajímavé dobrodružství hledat „dříve“ a „nyní“. I když v tomto případě to zas tak velký počin nebyl. Spíše to vede k zamyšlení a vzpomínce – pro mé prarodiče to bylo místo, kde žili, se kterým se ztotožnili a dali mu vše. Pro mého otce a mou tetu to bylo místo, kde se narodili, odkud vyšli. To, co vidíme, to byl jejich dětský svět.

A ještě něco – pokud vím, dědeček měl dvě velká přání : aby statek po vyplacení dluhu byl rodinným majetkem pro další generace a aby to vždy bylo prosperující hospodářské zařízení. První přání splněno nebylo, ale na druhou stranu ani můj otec nebo ani netíhnuli k hospodaření na statku, byli to lidé jiného zaměření. O naší generaci jejich potomků to platí dvojnásob. Vlastniti toto by asi k ničemu kloudnému nevedlo. Ale to druhé přání, aby statek byl prosperujícím hospodářským podnikem je dnes splněno ! Stačí se přijet podívat.

Tomáš Vůjta